

WET BODEMBESCHERMING

KeesLambers

Op 1 januari 1987 treedt de Wet bodembescherming in werking. De eerste verdieping van het holwerk dat door de milieuhygiënische wetgeving moet worden gevormd is dan klaar. Er zijn wetten voor alle milieusektoren, voor water, voor bodem, voor lucht... en er zijn nog veel meer. Wat kunnen we verwachten van het gebruik van die wet? Welke mogelijkheden worden er geboden om de kwaliteit van het bodemmilieu te verbeteren en te handhaven? Dat de zorg voor het bodemmilieu één van de hoofdpunten van de politieke agenda is weten we sinds we geplaagd worden door een reeks van saneringsgevallen. Maar zal de nieuwe wet de gelegenheid bieden om de noodzaak van sanering te voorkomen?

Globaal gesproken biedt de wet vier groepen instrumenten: Algemene bepalingen ter bescherming van de bodem; Maatregelen die mogelijk zijn bij bijzondere {noodgevallen; Aanwijzing van speciale gebieden; Onderzoek van de bodem.

Algemene bepalingen

In hoofdstuk 3 wordt in de artikelen 8 t/m 13 de mogelijkheid gegeven om bij algemene maatregel van bestuur in zeer veel gevallen regels te geven. In de wet zelf zal men geen bepalingen over de bescherming van de bodem vinden. Met andere woorden eigenlijk is er nog weinig te zeggen over de effectiviteit van deze wet voordat bekend is geworden welke uitvoeringsmogelijkheden er zullen komen. Er worden zes groepen activiteiten onderscheiden waarvoor reeds regels kunnen worden gemaakt:

- 1 Handelingen, waarbij stoffen die de bodem kunnen verontreinigen of aantasten, op of in de bodem worden gebracht, ten einde deze aldaar te laten. Regels zijn mogelijk over:
  - het ter bewaring opslaan van bepaalde stoffen
  - het brengen van afvalstoffen op of in de bodem
  - uitstromen van verontreinigd water of slib
  - begraven van stoffelijke resten
  - verspreiden van crematie-as
- 2 Handelingen waarbij stoffen die de bodem kunnen verontreinigen of aantasten, aan de bodem worden toegevoegd om de structuur of de kwaliteit van de bodem te beïnvloeden. Regels zijn mogelijk over:
  - het op of in de bodem brengen van stoffen die de

draagkracht van de bodem beïnvloeden

- meststoffen
- 3 Het uitvoeren van werken op of in de bodem waarbij ingrepen worden verricht of stoffen worden gebruikt, die de bodem kunnen verontreinigen of aantasten. Dit kan leiden tot regels over bijvoorbeeld:
    - grond-en funderingswerken
    - bodemonderzoek
    - pijpleidingen of andere leidingen
    - opslagtanks of reservoirs
    - ontgrondingen en dergelijke
    - diepe grondbewerking
  - t werken in het kader van ontwatering, bronnering of grondwaterwinning.
  - 4 Transport van bepaalde stoffen die de bodem kunnen aantasten of verontreinigen. Bijvoorbeeld:
    - met leidingen
    - bij het verrichten van overslag
    - met voertuigen
  - 5 Handelingen waarbij als nevengevolg stoffen die de bodem kunnen verontreinigen of aantasten op of in de bodem kunnen raken. Dit kan onder ander het geval zijn bij:

- gladheidsbestrijding
- het met bepaalde stoffen behandelen van voorwerpen om hun oppervlak te verwijderen of dit aan te brengen
- het bewerken van voorwerpen waarbij de genoemde stoffen vrijkomen.

6 Handelingen die erosie, verdichting of verzuring tot gevolg kunnen hebben.

Het bovenstaande omvat een zeer uitgebreide reeks mogelijke maatregelen. En de mogelijkheden worden nog ruimer als men bedenkt dat de regels kunnen gaan over algemene kwaliteitseisen, uitstooteisen, typekeuringen, voorschriften voor inrichtingen, verboden, meetvoorschriften, manier van werken, registratie, etc.

In hoofdstuk 5 worden mogelijkheden gegeven voor vrijstelling en opheffing van de eisen die gesteld kunnen worden bij de algemene maatregelen van bestuur. Het gaat hier om een mogelijk vergunningen-stelsel.

Bijzondere maatregelen

In het vierde hoofdstuk zijn regels gegeven die gebruikt kunnen worden door de Commissaris van de Koningin

en de burgemeester als er ongelukken gebeuren of dreigen te gebeuren. Dit hoofdstuk is niet bedoeld om de functie van de Interimwet bodemsanering over te nemen, maar om het bestuur snel op te kunnen laten treden ter voorkoming van ernstige bodemverontreiniging. Om dus in beginsel de gevallen van sanering te voorkomen. De Interimwet blijft voorlopig bestaan en de werkingsduur ervan zal óf verlengd worden óf deze wet zal in de toekomst als hoofdstuk in deze wet terecht komen.

Voor bijzondere situaties zijn er een aantal mogelijkheden. Ten eerste kan de minister van VROM vooruitlopend op een van de vele mogelijke amvb's zelf een besluit nemen dat geldt voor een termijn van zes maanden. Er zal wel later een algemene maatregel van bestuur moeten komen.

Bij werkzaamheden die vallen onder de regeling van de wet kunnen ongevallen voorkomen die verontreiniging van de bodem ten gevolge hebben. Een dergelijk ongeval moet gemeld worden aan de burgemeester. Die meldt het weer — als het ernstig genoeg is — aan de Commissaris van de Koningin. Betrokkene moet ook zo snel mogelijk maatregelen nemen. Gedeputeerde Staten hebben voor ernstige gevallen bevoegdheden ter voorkoming en beperking van schade. In gevallen waar dat echt direct nodig is kan ook de Commissaris maatregelen nemen.

Onderzoek van de bodem

Als gevolg van de omvangrijke bodemsanering is onderzoek van de bodem een noodzaak gebleken. Niet alleen vóór dat vele activiteiten worden ondernomen,

maar ook als een voortdurende controle in het belang van het natuurlijk milieu. De mogelijkheden hiervoor worden geschapen in hoofdstuk 7.

Aanwijzing bijzondere gebieden

Op grond van hoofdstuk 6 kan door de provincie aanwijzing plaatsvinden van een tweetal soorten gebieden: de bodembeschermingsgebieden en de grondwaterbeschermingsgebieden. Bij de eerste soort gaat het om gebieden waarin de chemische, fysische en biologische eigenschappen van de bodem niet of slechts in geringe mate nadelig beïnvloed zijn door de activiteiten van de mens. Natuurmonumenten op grond van de Natuurmonumentenwet komen hier niet voor in aanmerking, de wet wordt er niet op van toepassing verklaard. Waarom is onduidelijk, als men bedenkt dat bij stiltegebieden de koppeling naar natuurgebieden wel is gelegd. Bovendien zullen de regels van de provincie niet van toepassing kunnen zijn op de agrarische bedrijfsvoering in beschermingsgebieden die door de ministers van VROM en Landbouw en Visserij zijn aangewezen. Het probleem van de meststoffen, bestrijdingsmiddelen, ontwatering etc!

Grondwaterwingebieden zijn die gebieden die bescherming nodig hebben in verband met de kwaliteit van het grondwater voor de waterwinning. Het zal duidelijk zijn dat er een verband met het plan voor grondwaterwinning moet zijn dat op grond van de Grondwaterwet bestaat.

Uitzonderingen

De wet treedt 1 januari 1987 in werking. Er zijn echter twee uitzonderingen. Ten eerste worden alle bepalingen over heffingen door het Rijk buiten werking gelaten. Dit hangt samen met de huidige opvatting in 'Den Haag' dat alleen de brandstofheffing en de lozingsheffing moeten blijven bestaan en dat andere heffingen moeten verdwijnen. Ten tweede treden de regels over bodembeschermingsgebieden pas op 1 januari 1988 in werking om de provincies een jaar voorbereidingstijd te geven.

Problemen

Het bovenstaande is een heel korte samenvatting van de inhoud van de wet. Zij is nodig om te kunnen begrijpen dat er in beginsel heel veel maatregelen op grond van deze wet mogelijk zijn. Als men bedenkt dat ongeveer in dezelfde periode de Meststoffenwet in werking moet treden dan wordt duidelijk dat vanaf 1987 de overheid ineens zeer veel mogelijkheden heeft om de bodem te kunnen beschermen of de kwaliteit ervan te verbeteren. Maar het probleem is echter dat voor die uitvoering van de wet er zeer veel uitvoeringsmogelijkheden nodig zijn. De wet zelf geeft geen inhoudelijke criteria voor bodembescherming. En daardoor zal alles afhangen van de inhoud van de uitvoering.

Een tweede probleem is dat de Wet bodembescherming niet de enige wet is die te maken heeft met de bodem. Er zijn nog minstens 20 andere wetten die op de een of andere manier over de bodem of het gebruik van de bodem gaan. Een paar belangrijke punten. De algemene regels die op grond van deze wet gemaakt kunnen worden zijn niet van toepassing als er regels gelden op basis van de Bestrijdingsmiddelenwet, Natuurbeschermingswet, Kernenergiewet, Wet verontreiniging oppervlaktewateren, Mijnwet en de Mijnwet continentaal plat.

En met die laatste situatie hebben we in het Noorden nogal te maken. Andersom geldt dat de regels op basis van de Wet bodembescherming voorrang hebben boven regels bij of op grond van de Afvalstoffenwet, Wet chemische afvalstoffen en de Hinderwet.

Daarnaast is er een groep wetten die ook zeer direct met het gebruik van de bodem te maken heeft en waarmee zeer nauwe afstemming nodig is. Daarbij kan men noemen Grondwaterwet, Meststoffenwet, Wet op de ruimtelijke ordening, (toekomstige) Wet op de Waterhuishouding.

Met andere woorden, men moet niet denken dat, nu er weer een Wet op de bodembescherming is, deze exclusief zal zijn.

Nieuw — en eigenlijk voor het hele milieubeleid van belang — is artikel 15, waarin wordt vastgesteld dat diegene, die bepaalde soort handelingen op of in de bodem verricht, aansprakelijk kan worden gesteld voor de aangerichte schade in de algemene maatregel van bestuur waar de desbetreffende handeling wordt geregeld. In diezelfde amvb kan een maximale hoogte van de schade worden vastgesteld. Dit artikel is tegen de zin van de minister van Justitie toch in de wet gekomen door een amendement van de Tweede Kamer en is daarmee een voorloper van een algemene zwaardere aansprakelijkheid voor milieuschade, waar velen voor zijn.

Omdat de invulling van de regels op grond van de wet nog niet volledig zal zijn op korte termijn, is artikel 79 van groot belang. Daar wordt gezegd dat de bestaande regels van provincies, gemeenten en waterschappen over onderwerpen die onder de Wet bodembescherming vallen nog twee jaar van kracht zullen blijven. Voor het Noorden is dat met name van belang voor de provinciale verordeningen die de onttrekking van grondwater en de bescherming van de kwaliteit van de bodem boven dat grondwater regelen. Kort samengevat kan men van de Wet bodembescherming een redelijke verwachting hebben. ... Maar gelet op de vele andere wetten waar de wet tussen moet passen, gelet ook op de vele uitvoeringsregelingen die nodig zijn, zal zeer veel van de toekomstige invulling en werkelijke uitvoering afhangen.